9.11.2016

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: Asiantuntijakuuleminen 10.11.2016

ASIANTUNTIJALAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LIIKENNEKAAREKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVISTÄ LAEIKSI, HE 161/2016 vp

Liikenneturva kiittää lausuntomahdollisuudesta ja esittää seuraavassa muutamia näkökohtia esityksestä.

Yleistä

Liikennekaareen liitetyt odotukset ja toiveet ovat korkealla. Asetettuina tavoitteina on mainittu mm. tuottavuusloikka, norminpurku, digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön rakentaminen, kuntien kustannusten karsiminen sekä MaaS:in mahdollistaminen. Valmisteluaikataulu on kuitenkin ollut varsin tiukka ottaen huomioon hankkeen laajuuden. Suunnitellut muutokset ovat monialaisia, eivätkä niiden vaikutusarvioinnit voi olla kovin luotettavia. Liikennekaareen liittyy siten myös pelkoja palvelujen määrän ja laadun heikkenemisestä, markkinahäiriöistä ja palveluiden alueellisten erojen kasvusta.

Liikenneturvan arvion mukaan liikenteen turvallisuusvaikutuksia ei ole otettu kattavasti huomioon. Tieliikenteen turvallisuutta on vuosikymmenten aikana vähin erin parannettu monilla toimilla. Lainsäädäntö on tuonut tukevan pohjan tieliikenteen turvallisuuden eri osa-alueille; infraan, yritystoimintaan, ajoneuvoihin ja liikkujiin vaikuttavilla säännöksillä. Kun sääntelystä ja julkishallinnon ohjauksesta siirrytään markkinaehtoiseen toimintaan, on vaarana, että norminpurkuhengessä hyvin nopeasti menetetään turvallisuuden kannalta joitakin myönteisiä, sääntelyllä saavutettuja vaikutuksia.

Taksiliikenteen uudistaminen

Taksinkuljettajille säädetyt vaatimukset ovat osa tieliikennettä turvaavaa kokonaisuutta. Liikenneturva pitää hyvänä, että taksinkuljettajan terveysvaatimukset ollaan säilyttämässä ryhmän 2 ajokortin tasoisena. Kuitenkin muu taksinkuljettajan ammattitaito, esimerkiksi paikallistuntemus- ja kielitaitovaatimukset, jää luvanhaltijan vastuulle. Puutteet näissä ammattitaitotekijöissä ovat osaltaan myös turvallisuuskysymyksiä.

Taksinkuljettajan ammattipätevyyskoulutusvaatimus, josta nyt luovuttaisiin, on melko tuore asia. Laki tuli voimaan 1.1.2010. Silloin lainsäätämistä pidettiin tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, ja perusteena nimenomaan oli ”asiakaspalvelun ja kuljetusten turvallisuuden parantaminen ja liikenneturvallisuuden lisääminen”.

9.11.2016

Se, miten luvanhaltijan vastuu kuljettajien ammattitaidosta ja esimerkiksi taksinkuljettajan turvallisuuslähtöisestä liikennekäyttäytymisestä tulisi käytännön tilanteissa korvaamaan koulutuksella saavutettuja vaikutuksia, jää Liikenneturvan näkemyksen mukaan esityksessä melko avoimeksi.

Hallituksen esityksen mukaan (sivu 114) ”Poliisin ajolupiin kohdistuva valvonta lakkaisi taksinkuljettajien valvonnan siirtyessä kaikilta osin Liikenteen turvallisuusvirastolle. Liikenteessä poliisin toimivalta rajoittuisi ajokorttivalvontaan. Poliisilta jäisivät pois lupavalvontaan liittyvät tehtävät ja ajolupien peruuttamiseen toimenpiteet, mikä vähentäisi poliisin työtä.” Kyseinen kohta jättää avoimeksi, miten taksiliikenteen tai yleensä ammattiliikenteen valvonta tien päällä kaikkiaan tulevaisuudessa toteutuu. Poliisi on kuitenkin tien päällä valvova viranomainen, ja usein liikennevalvonnassa havaitut ammattikuljettajien rikkeet ovat merkki laajemmastakin yhteisiin sääntöihin ja määräyksiin väheksyvästä suhtautumisesta. On epäselvää, miten valvontaprosessi käytännössä toimisi.

Liikenneluvan hakijalta edellytetään hyvämaineisuutta. Taksiliikenneluvan osalta vaatimukset luonnollisen henkilön hyvämaineisuudesta on määritelty liikennekaariesityksen II osan 1 luvun 6 §:ssä. Pykälä on sangen vaikeaselkoinen, eikä siitä konkreettisesti selvinnyt, mitkä lopulta ovat hyvämaineisuuden tarkat kriteerit. Mikä käytännössä on esimerkiksi vakava rikkomus, kun rikkomus yleisesti tarkoittaa teon vakavuusasteikossa lievää tekoa.

Nähtäväksi jää myös se, mikä jatkossa on ”taksi”, paljonko niitä tulee olemaan liikenteessä; miten jatkossa esimerkiksi luonnistuu joukkoliikennekaistan käyttö ja tuoko taksina käytettävien mopoautojen käyttö turvallisuusongelmia.

Lopuksi

Liikenneturvan arvion mukaan esityksessä liikennekaareksi on paljon hyviä tavoitteita. Muutos on kuitenkin niin laaja ja moninainen, että sen vaikutuksia on erittäin vaikea arvioida. Muutos saattaa sisältää myös ennalta-arvaamattomia vaikutuksia.

LIIKENNETURVA

ANNA-LIISA TARVAINEN
Anna-Liisa Tarvainen
Toimitusjohtaja

JUHA VALTONEN
Juha Valtonen
Tutkimuspäällikkö

ALT/JVA/MH